

Til: Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Fra:
Det Norske Videnskaps-Akademi

3. februar 2020

Høringsuttalelse – rapport om særfinansiering av utsatte humaniorafag

Det Norske Videnskaps-Akademi (DNVA) takker for invitasjon til å komme med innspill på rapporten *Særfinansiering av utsatte humaniorafag. Rapport fra ekspertgruppe*.

DNVA har alltid vært spesielt opptatt av små og utsatte fag, noe som blant annet kan illustreres gjennom fellesuttalelsen fra de nordiske akademiene i 1983. Der påpekes viktigheten av å se små og utsatte fag i et nordisk perspektiv, for å unngå at nedlegging av et lite fag i et land (f.eks. Norge) medfører at det dermed også blir nedlagt i Norden som helhet. Dessverre er det nordiske perspektivet utelatt fra ekspertgruppens rapport, det mener vi er en svakhet.

Rapporten har vært ute til bred høring blant Akademiets medlemmer i HUMSAM-klassen og det har kommet en rekke kommentarer til rapporten. Vi sammenfatter våre kommentarer i tre punkter.

Samfunnsbehov

Det er bra å ha «samfunnsbehov» som rettesnor. Likevel ser det ut som om rapporten på den ene siden blir for spesifikk i oppstillingen av spesielle eller konkrete behov, og på den annen side skygger unna for, eller i hvert fall underspiller, mer fundamentale kulturforpliktelser og universitetenes ansvar for å bygge ut kunnskapsuniverset. Hva er definisjonen på et land og et kulturfolk? Akademiet mener at det norske samfunn – inkludert universitetene – har - og bør ha - ansvar for å vedlikeholde og utvikle humaniora-fagene, deres kunnskapsbasis og generelle innsikt. Dette er ikke bare relevant for Norge, men også et allment kulturbidrag. DNVA mener disse dimensjonene i større grad burde vært tatt inn i ekspertgruppens vurderinger.

Definisjon

Ekspertgruppen legger følgende definisjon av et utsatt fag til grunn: «et fag som er tenkt lagt ned ved en institusjon som tilbyr dette som siste gjenværende fag nasjonalt». Dette er en annen definisjon av Meld.St. 25 (2016-2017) *Humaniora i Norge*, der utsatte fag defineres slik: «Dette er fag med få studenter og få faglig ansatte» (s. 33) Definisjonen i stortingsmeldingen oppleves mer hensiktsmessig siden den er deskriptivt mer adekvat for dagens situasjon. Ekspertgruppen legger et vesentlig snevrere

syn til grunn, og dette fører da til deres konklusjon: «Etter ekspertgruppens definisjon er vi i dag i en situasjon der ingen fag er nedleggingstruet. [...]». Selv om rapporten dokumenterer at det ikke er planlagt noen storstilt sanering av de humanistiske fakultetene i Norge, er det likevel liten tvil om at flere fag er utsatte i en mer generell forstand (jf. NTNU- og UiT-dekanenes omtale av allmenn litteraturvitenskap i rapporten). DNVA mener derfor at definisjonen av utsatt fag er for streng i rapporten og at man i større grad burde bygget på beskrivelsen i humaniora-meldingen.

Finansieringskategori

Rapporten peker på at humanistiske fag er plassert i laveste finansieringskategori for både lavere og høyere grads nivå. Dette får en rekke konsekvenser, noe ekspertgruppen også peker på: «Det er på det rene at flere fag, blant annet krevende språkfag, reelt sett drives med høyere kostnader enn det deres finansieringskategori tilsvarer. Dette gir en underfinansiering som krever kryss-subsidiering innad i de forskjellige institusjonene».

Fag med små studentgrupper kombinert med laveste finansieringskategori blir ikke bærekraftig dersom en representativ lærerstab skal opprettholdes. Sistnevnte er viktig for å sikre nødvendig fagfornyelse. Selv om mange små fag har vært drevet med betydelig kryss-subsidiering, er ikke alltid de gitte rammevilkårene ved de ulike institusjonene tilstrekkelig til å sikre forutsigbare forhold for disse små fagene. Det er også et viktig moment at i flere av de små humanistiske fagene er forskning og studier basert på vitenskapelige samlinger eller avansert teknologi. Forvaltning og vedlikehold av disse samlingene utgjør en betydelig kostnad som en lav finansieringskategori ikke tar høyde for.

Studentfattige fag blir ofte salderingsposter i et system der etterspørsel definert som studiepoenginntjening bestemmer tilbudet. DNVA mener derfor at finansieringen av fagene må differensieres mer, for å opprettholde små fag, for eksempel språkfag, selv om de – i en periode - har få studenter.